

۱۳۷۳/۱۰/۱۰
۱۳۷۳/۱۰/۱۰

تاریخچه

پیدایش شیعه و سنی

محقق: سید علی رضا حسینی

سید علی رضا حسینی

www.ketab.ir

تاریخچه پیدایش شیعه و سنی

سید علی رضا حسینی

انتشارات دلیل ما

چاپ اول: بهار ۱۳۹۵

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: پرتو شمس

چاپ: نگارش

قیمت: ۷۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۹۷-۳۰۴۸-۳

تلفن و نمبر: ۳۷۷۱۹۸۸-۳۷۷۱۳۳۴۱۳ (+۹۸۲۵)

آدرس: قم، حسین مومن، مجتمع ناشران

طبقه ششم، واحد ۶۱۲ و ۶۱۳

www.dalilema.ir (باستان خرید اینترنتی)

Info@dalilema.ir سامانه سام ۵۰۰۱۴۵ تا

انتشارات دلیل ما

مراکز پخش:

- ۱) قم، خ معلم، مجتمع ناشران، طبقه همکف، واحد ۹، تلفن: ۳۷۷۳۳۴۱۳ و ۳۷۷۴۴۹۸۸
- ۲) قم، خ صفائیه، روبروی کوچه ۳۸، پلاک ۷۵۹، فروشگاه دلیل ما، تلفن ۳۷۷۳۷۰۱۱ - ۳۷۷۳۷۰۰۱
- ۳) تهران، خ انقلاب، خ فخررازی، فروشگاه دلیل ما، پلاک ۶۱، تلفن ۶۶۴۶۴۱۴۱
- ۴) مشهد، چهارراه شهداء، ضلع شمالی بلوار نوری، کوچه شهید خوراکیان، مجتمع تجاری گنجینه کتاب، طبقه اول، فروشگاه دلیل ما، تلفن ۳۲۲۳۷۱۱۳ - ۵
- ۵) تبریز، خ امام، پاساژ تربیت، زیر زمین، پلاک ۱۹۰، تلفن ۳۵۵۳۷۵۴۱

سرشناسه: حسینی، سید علی رضا، ۱۳۲۶ -

عنوان و نام پدیدآور: تاریخچه پیدایش شیعه و سنی / سید علی رضا حسینی

مشخصات نشر: تهران: دلیل ما، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ج۳؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.

شابک: 978 - 964 - 397 - 968 - 3

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

موضوع: شیعه و اهل سنت

موضوع: شیعه -- دفاعیه‌ها و ردیه‌ها

موضوع: اهل سنت -- دفاعیه‌ها و ردیه‌ها

رده بندی کنگره: ۲۱۲/۵۳ ح BP۲۱۲

شماره رده دیویی: ۲۹۷/۴۱۷

شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۹۹۸۴۰

فهرست مطالب

۱۳	مقدمه
۱۳	در جستجوی سکا
۱۶	اهمیت بحث
۱۷	هدف بحث

پیدایش نام شیعه (سنی / ۱۹)

۲۱	شیعه و سنی در لغت
۲۱	شیعه در لغت
۲۳	سنی در لغت
۲۵	شیعه و سنی در قرآن
۲۵	شیعه در قرآن
۲۵	شیعه ممدوح در قرآن
۲۶	نکته اول: معنای «شیعه» در آیه شریفه
۲۷	نکته دوم: مرجع ضمیر در کلمه «شیعته»

- الف - حضرت نوح علیه السلام ۲۷
- اول: قرآن ۲۷
- دوم: کلام جمعی از مفسرین شیعه و سنی ۲۸
- ب: حضرت محمد صلی الله علیه و آله ۲۸
- برخی از علما و مفسرین اهل سنت ۲۹
- برخی از علما و مفسرین شیعه ۳۰
- شهادت بازگشت ضمیر به رسول خدا صلی الله علیه و آله، علی علیه السلام و اهل بیت علیهم السلام ۳۱
- شبهه اول، نبی دن مرجع ضمیر در آیه ۳۱
- توسیع کلام مفسران ۳۲
- شبهه دوم، تأخر حدیثات محمد صلی الله علیه و آله بر ابراهیم علیه السلام ۳۳
- منشأ قول مفسران ۳۶
- شبهه سوم، حد اعتبار قول کلبی و فراء ۴۰
- موقعیت کلبی و فراء نزد علمای اهل سنت ۴۰
- شبهه چهارم: تعارض بین بازگشت ضمیر به نوح علیه السلام و حضرت محمد صلی الله علیه و آله ۴۳
- نکته سوم: شیعه اسم است یا وصف ۴۵
- شیعه مذموم در قرآن ۵۰
- اشتباهی بزرگ (یا مغرضانه) ۵۲
- سنی در قرآن ۵۴
- شیعه و سنی، در حدیث و سنت ۶۱
- شیعه در حدیث ۶۱

- الف - احادیث ذیل آیات ۶۲
- آیه اول: ۶۲
- حدیث اول: شیعه برگ شجره طیبه است ۶۳
- حدیث دوم ۶۴
- حدیث سوم ۶۵
- حدیث چهارم ۶۶
- حدیث پنجم ۶۶
- آیه دوم: ۶۷
- حدیث ششم: شیعه بهترین مردم هستند ۶۷
- حدیث هفتم ۶۸
- حدیث هشتم ۶۹
- حدیث نهم ۶۹
- حدیث دهم ۷۰
- حدیث یازدهم ۷۱
- حدیث دوازدهم ۷۲
- حدیث سیزدهم ۷۲
- آیه سوم: ۷۳
- حدیث چهاردهم: شیعه، مؤمنان نیکوکارند ۷۳
- آیه چهارم ۷۴
- حدیث پانزدهم: شیعه، م قربان درگاه الهی ۷۴
- آیه پنجم ۷۴
- حدیث شانزدهم: شیعه، اصحاب یمین اند ۷۵

- ۷۵ آیه ششم
- ۷۵ حدیث هفدهم: ورود به بهشت بدون حساب
- ۷۶ آیه هفتم
- ۷۶ حدیث هجدهم: نیکان، شیعه هستند
- ۷۷ آیه هشتم
- ۷۷ حدیث نوزدهم: شیعه، فقط تسلیم یکی است
- ۷۸ ● حاصل تفسیر آیات
- ۷۹ باب سیاب حدیث
- ۷۹ مطلب این: سرست شیعه
- ۷۹ حدیث بیستم
- ۸۰ حدیث بیست و یکم
- ۸۰ مطلب دوم: آمرزش شیعه
- ۸۰ حدیث بیست و دوم: استغفار ما نکه رای شیعه
- ۸۱ حدیث بیست و سوم
- ۸۱ حدیث بیست و چهارم: استغفار پیامبر خدا برای شیعه
- ۸۲ مطلب سوم: به واسطه شیعه بلا دفع می شود
- ۸۲ حدیث بیست و پنجم
- ۸۲ مطلب چهارم: شیعه در ظل عرش پناه می گیرد
- ۸۲ حدیث بیست و ششم
- ۸۳ حدیث بیست و هفتم
- ۸۳ مطلب پنجم: شیعه و ورود به قیامت

- ۸۳..... حدیث بیست و هشتم: ورود با رضایت و خوشی
- ۸۴..... حدیث بیست و نهم.....
- ۸۵..... حدیث سی ام: ورود شیعه در قیامت سیراب و روسفید
- ۸۵..... مطلب ششم: شیعه، در روز قیامت
- ۸۵..... حدیث سی و یکم: شیعه و شفاعت پیغمبر ﷺ
- ۸۵..... حدیث سی و دوم: شیعه، شفاعت می کند
- ۸۶..... حدیث سی و سوم: شیعه در قیامت معرفی می شوند
- ۸۶..... مطلب هفتم: شیعه و ورود به بهشت
- ۸۶..... حدیث سی و چهارم.....
- ۸۷..... حدیث سی و پنجم.....
- ۸۷..... مطلب هشتم: شیعه و کلید بهشت
- ۸۷..... حدیث سی و ششم.....
- ۸۸..... مطلب نهم: شیعه با پیامبر ﷺ در بهشت
- ۸۸..... حدیث سی و هفتم.....
- ۸۹..... مطلب دهم: شیعه در بهشت
- ۸۹..... حدیث سی و هشتم.....
- ۸۹..... حدیث سی و نهم.....
- ۹۰..... حدیث چهلم.....
- ۹۰..... اختصاص احادیث به شیعه امامیه.....
- ۹۵..... حاصل احادیث.....
- ۹۷..... سنی در حدیث و سنت.....

- ۹۸..... الف - اطلاق سنت بر مصادیق.....
- ۹۸..... ۱- نکاح و ازدواج.....
- ۱۰۰..... ۲- دفن میت.....
- ۱۰۰..... ۳- قصر نماز در سفر.....
- ۱۰۱..... ۴- حج تمتع.....
- ۱۰۲..... ۵- متعه.....
- ۱۰۲..... ب - اطلاق سنت بر سیره و روش پیامبر ﷺ به طور کلی.....
- ۱۰۳..... اهمیت سنت پیامبر اکرم ﷺ.....
- ۱۰۳..... ۱. ذم روی سردان از سنت.....
- ۱۰۴..... ۲. مدح احیاگران سنت.....
- ۱۰۵..... ۳. تقابل سنت و بدعت.....
- ۱۰۶..... ۴. تارکین سنت.....
- ۱۰۷..... دفاع از سنت پیامبر اکرم ﷺ.....
- ۱۰۷..... ۱. بزرگ‌ترین مدافع از سنت علی ﷺ.....
- ۱۰۸..... ۲. علی امیر المؤمنین ﷺ پشتوانه سنت.....
- ۱۰۹..... ۳. علی ﷺ در دفاع از سنت به شهادت رسید.....
- ۱۱۰..... تحلیل کلمه سنی یا اهل سنت.....
- ۱۱۰..... ۱. سنی و صفی و اسمی.....
- ۱۱۱..... ۲. بدو پیدایش نام سنی یا اهل سنت.....
- ۱۱۱..... الف) زمان پیامبر اکرم ﷺ.....
- ۱۱۱..... ب) دوران خلیفه اول ابوبکر.....

- ج: دوران خلیفه دوم عمر ۱۱۳
- د) دوران خلیفه سوم و معاویه ۱۱۷
- جایگزین سنت ۱۱۸
- ه) اما دوران علی رضی الله عنه ۱۱۹
- د) ان آنادی سنت ۱۲۰
- پدیده اول: وضع حدیث ۱۲۱
- زروایی - بیث از کجا؟ ۱۲۳
- پدیده سوم: ساریت و هدف تدوین حدیث ۱۲۴
- رسالت اول: توجیه منع حدیث ۱۲۵
- سند احادیث مع کتات ۱۲۸
- رسالت دوم: تثبیت سیره و سنت خلفا ۱۲۸
- بررسی متن حدیث ۱۳۱
۱. وقوع اختلاف ۱۳۱
۲. وظیفه امت ۱۳۲
- احتمال اول: خلفای چهارگانه ۱۳۴
- احتمال دوم: خلفای دوازده گانه ائمه معصومین ۱۳۵
۳. اطاعت از خلفا و امرا هر چند جائز باشند ۱۴۱
۴. توصیف مؤمن به شتر مهار شده ۱۴۲
- بررسی سند حدیث ۱۴۴
- بیان سند حدیث ۱۴۵
- رسالت سوم: توجیه فقهی که بر اساس رأی و قیاس شکل گرفته بود ۱۴۹

- ۱۵۱ پدیده سوم: تدوین حدیث و پیدایش عنوان سنی یا اهل سنت ..
- ۱۵۲ چرا موطأ مالک؟
- ۱۵۴ پدیده چهارم: پیدایش نام اهل سنت
- ۱۵۹ فتنه خلق قرآن
- ۱۶۰ دسته اول، احمد بن حنبل
- ۱۶۲ دسته دوم، اصحاب تقیه
- ۱۶۲ رؤیت خدا
- ۱۶۵ کتاب نامه

مقدمه

در جستجوی متکات

همه جا را تاریکی فراگرفته بود، هیچ چیزی دیده نمی شد، همگان به واسطه بدبینی، کینه و دشمنی ای که بر جامعه سایه افکنده بود، متحیر و سرگردان بودند، راه از چاه شناخته نمی شد و جامعه در لب پرتگاه ژرف و خطرناکی قرار داشت.

با طلوع خورشید تابناک محمد ﷺ فجر امید شکافت. سد نور خدا به آسمانها و زمین تابید و همه چیز را روشن کرد، تاریکی زایل شده و کینه ها و دشمنی ها جای خود را به برادری و الفت و مهربانی داد.^۱

۱. ﴿وَ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَاءً فَاَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَاصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ اِخْوَانًا وَ كُنْتُمْ عَلٰى سَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَاَنْقَذَكُمْ مِنْهَا﴾ «یاد آورید نعمت خدا بر خود را آنگاه که با یکدیگر دشمن بودید خداوند بین قلب های شما الفت و مهربانی افکند تا باهم برادر شدید و شما در لب پرتگاه آتش بودید و خدا شما را از آن مهلکه نجات داد». سوره آل عمران، آیه ۱۰۳.

اما هر دیده‌ای تاب رأیت نور خدا را نداشت، چه اینکه آن نور همچون مشکاتی بود که در آن چراغی است و آن چراغ در بلورین جایگاهی است که این بلورین جایگاه همچون ستاره‌ای فروزان می‌تابد.^۱ روشن است، آنان که به مشکات و چراغ و بلور ننگرند و بدان توجهی نداشته باشند از نور خدا، بهره‌ای نخواهند داشت. تا مشکات نور الهی، امیر اکرم علیه السلام در میان امت بود، به برکت نور الهی که از آن مشکات بر جامعه می‌تابید جامعه را جامعه توحیدی ساخته و الفت و اخوت را بر آن، حاکم گردانیده بود.

بنا نبود تابش این نور تنها به دوران حیات رسول خدا صلی الله علیه و آله منحصر گردد، بلکه این نور باید تا بعد بری هدایت بشر می‌تابید، به همین جهت پیامبر صلی الله علیه و آله جایگاه آن را پس از خود تعیین فرمود. در عین حال نگران بود، نکند پس از وی امت از «مکات»، «مصباح» و «زجاجه» روی گردانند و از نور الهی محروم شوند و دوباره به ظلمات برگردند، و بار دیگر وحدت و الفت جای خود را به تفرقه و جدایی واگذارد. این نگرانی گاه در کلام خداوند ابراز می‌گردد و می‌فرماید:

﴿ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ ﴾

۱. ﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَلْسَنَهُ نَارًا لَوَدَّى اللَّهُ نُورَهُ مِنْ نِشَاءٍ﴾ سورة نور، آیه ۳۵.

«قَلَنْ يَضُرَّ اللَّهُ شَيْئاً»^۱

«محمد ﷺ نیست مگر پیامبری که قبل از او پیامبران دیگری بوده‌اند، پس اگر بمیرد یا کشته شود شما به گذشته‌تان (شرک و کفر) برمی‌گردید، و هر کس به گذشته‌اش برگردد پس به خدا هیچ زیانی نمی‌رساند».

گاه چنان که در حدیث آمده است: خود پیامبر ﷺ خطبه می‌خواند و می‌فرمود:

«هر بره‌مانمی ترسم که بعد از من شرک بورزید، بلکه از آن بر ما بی‌مناسبتی که برای به دست آوردن (حکومت) دنیا بر هم سبقت گیرید، به درد برخیزید، پس هلاک شوید، همان‌گونه که پیشینیان شرک شدند».

با افول خورشید تابناک نبوت متأسفانه نگرانی رسول خدا ﷺ لباس تحقق بر تن پوشید و پیکر جامعه اسلامی بر اثر تفرقان سهمگین حوادث

۱. سوره آل عمران، آیه ۴۴.

۲. احادیث زیادی به این مضمون در منابع حدیثی اهل سنت از پیامبر اکرم ﷺ آمده است که خوانندگان گرامی را به چند مورد آن ارجاع می‌دهیم: صحیح بخاری، ج ۱، کتاب الجنائز، باب ۸۵، الصلاة علی الشهید، ص ۵۷۱، ح ۱۲۵۴ و ج ۳، کتاب المناقب، باب ۲۶، علامات النبوة فی الاسلام، ص ۴۴، ح ۱۲۵ و همان، کتاب المغازی، باب ۱۴۴، أحد یحینا ونحبه...، ص ۲۰۶، ح ۵۷۰ و باب ۱۳۲، غزوة أحد، ص ۱۹۴، ح ۵۳۳ و ج ۴، کتاب الرقاق، باب ۸۲۴، فی الحوض...، ص ۵۰۶، ح ۱۴۴۷؛ صحیح مسلم، ج ۴، کتاب الفضائل، باب ۹، اثبات الحوض، ص ۴۷۳، ح ۳۰، همان، ص ۴۷۴، ح ۳۱؛ مسند احمد بن حنبل، ج ۶، ص ۱۲۹، ح ۱۷۳۴۹.

از هم گسیخت و جز آنان که به «مشکات»، «مصباح» و «زجاجه» چشم دوخته بودند، در ظلمات سهمگین سرگردان شدند. شاید بتوان گفت: یکی از مصائبی که با فقدان پیامبر عظیم الشان اسلام ﷺ بر جامعه اسلامی وارد شد انشعاب مسلمانان به فرقه‌ها و مذاهب مختلف بود.

اهمیت بیت پیامبر

مسلمانان از قرن و مذاهب مختلف نمی‌توانند بر آن چه پیامبر اکرم ﷺ آورده است منطبق باشند. و صراط مستقیم بیش از یک راه نیست، و پیامبر ﷺ نیز یک دان و نا و روش را تعلیم فرموده است. پس هر کس که بخواهد رستگار شود باید در شناسایی آن راه و روش و مذهب بکوشد، و با آگاهی از آن چه پیامبر ﷺ آورده است پیروی و به سعادت ابدی نایل آید.

آیا مذهب اهل بیت پیامبر ﷺ یا مذهب حنبلی، مذهب شافعی یا مذهب مالکی و یا مذهب حنبلی و... با آن چه پیامبر ﷺ آورده، منطبق است؟ وجود مذاهب مختلف خود مقتضی متلاشی شدن بزرگواران جامعه اسلامی است، و عدم آشنایی پیروان مذاهب، با عقاید و افکار یکدیگر زمینه مناسبی را برای دشمنان اسلام فراهم می‌آورد که با اتهام و شایعه پراکنی هر چه بیشتر شعله اختلاف و نفرت را بین مسلمانان برانگیزند تا به اهداف شوم خود بهتر دست یابند.

آگاهی و آشنایی، زمینه شایعه‌پراکنی و تهمت‌رازی بین می‌برد.

هدف بحث

ما در این نوشتار، با بیان تاریخچه پیدایش مذاهب اسلامی، می‌کوشیم، تا ضمن بیان واقعیت‌های اسلامی و تاریخی، زمینه فعالیت شیاطین تفرقه افکن را با آگاهی مسلمانان از بین ببریم.

این گفتار پیرامون سه محور تنظیم شده است:

محور اول: پیدایش نام شیعه و سنی؛

محور دوم: پیدایش واقعیت مذهب شیعه و سنی؛

محور سوم: تشریح تاریخ در بیان پیدایش مذاهب.

بررسی این سه محور در جلد جداگانه به علاقه‌مندان و محققان

تقدیم می‌گردد، این جلد سه محور اول پیدایش نام شیعه و سنی

اختصاص یافته است.